

A. LEVENT TÜZEL
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yaşam hakkı, en temel insan hakkıdır. Ancak, son dönemde asker intiharları denilerek geçirtilen asker ölümleri vahim boyutlara ulaşmış durumdadır. Evrensel insan hakları çerçevesinde, yaşam hakkının yasanın koruması altında olması ilkesinden hareketle, zorunlu askerlik görevini yürütürken gerçekleşen şüpheli asker ölümlerinin nedenlerinin ve devletin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin tespit edilmesi ve alınacak önlemlerin saptanması için Anayasanın 98'nci, İçtüzük 'ün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim. 10.12.2012

A. Levent TÜZEL
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Yaşam hakkı, en temel insan hakkıdır. Bundan 64 yıl önce, 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilmiş olan “Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi”de, yaşam hakkı, “Herkesin yaşam hakkı ile kişi özgürlüğü ve güvenliğine hakkı vardır” şeklinde düzenlenmiştir. “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi”nde ise, “Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır” denilmektedir. Devletlerin, insan haklarına saygı yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülük, yaşam hakkı söz konusu olduğunda öncelikle devletlerin kendilerinin yaşam hakkını ihlal etmemesi (öldürmemesi) şeklinde kendisini gösterir. Saygı yükümlülüğü pozitif bir yükümlülük olarak, üçüncü şahısların yaşam hakkını ihlal etmemesi için önlem alması; ihlal edenler olduğunda soruşturma ve kovuşturmayla başvurması ve yaptırım uygulaması; yaşam hakkını ihlal edenler kamu görevlisi de olsa etkin hukuk yollarının tanınması biçiminde kendisini gösterir.

Kısaca, herkesin yaşam hakkı, kişi özgürlüğü ve güvenliğine hakkı vardır. Yine, herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altında olmalıdır. Türkiye’de, ölüm cezaları 2002 yılında kaldırılmıştır ancak, Türkiye’nin temel sorunu olan insan hakları ve demokrasi sorunu hala varlığını sürdürmektedir. İnsan hakları ihlallerinin başında yaşam hakkı ihlali gelmektedir. Kürt sorunundaki çözümsüzlüğün yol açtığı çatışmalı ortam nedeniyle, her yaştan ve milliyetten insan bu savaşta otuz binin üzerinde insan yaşamını yitirmiştir.

Yine, son dönemde asker intiharları denilerek geçiştirilen asker ölümleri vahim boyutlara ulaşmış durumdadır. Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz’ın 27 Nisan 2012 tarihinde, Malatya Milletvekili veli Ağababa’nın bir soru önermesine verdiği cevaba göre, son 10 yılda, (2002-2012) 934 asker intihar etmiştir.

Cumhuriyet gazetesinde çıkan 15 Mayıs 2012 tarihli haberde ise, Bakan Yılmaz tarafından, 1990’dan bu yana 22 yılda 2 bin 221 kişinin intihar ettiği, 1602 kişinin de “kendini askere elverişsiz hale getirmeye çalışırken”, silah kazası veya askeri araç kazası ya da yılan sokması, yıldırım düşmesi, elektrik çarpması ya da düşme sonucu hayatını kaybettiği belirtilmektedir.

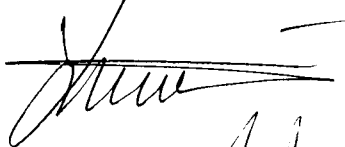
Mazlum Der’in yaptığı açıklamaya göre, 2012 yılında askerde intihar ettiği açıklanan 42 askerin 39’u Kürt’tür. Bu sayı, Türkiye’deki “Zorunlu Askerlik” uygulamasının ve süregelen çatışmalı ortamın yarattığı sorunların boyutlarını göstermektedir. Askere gönderilen, gençlerin en güvende olması gerektiği askeri kurumların içerisinde cinayete kurban gitmelerine rağmen, bu cinayetlerin yeterince soruşturulmadığı kanaati yaygındır.

Mazlum Der’in raporunda, Oktay Can, Aydın Dere, Mazlum Karabulut vakaları ele alınmakta ve ailelerinin adalet için gittikleri yargı makamlarınca ikinci kez mağdur edildikleri belirtilmektedir. “Devletin kurumlarının raporlarıyla cinayete kurban gittikleri ispat edilen bu askerlerin aileleri Türkiye Cumhuriyeti Makamlarından bulamadıkları adaleti şimdi AİHM’e başvurarak aramakta kararlılar “ denilmektedir. Söz konusu vakaların hepsinin askeri alanda gerçekleştiği, çeşitli senaryolarla intihar olarak ailelerine bildirildiği, hiçbirinin failinin bulunmadığı, son bir yılda intihar ettiği söylenen 42 askerden birinin Ermeni, ikisinin Türk, geriye kalan 39 kişinin ise Kürt kökenli olduğu, bu vakalar intihar olarak kabul edilse dahi, bunun sebeplerinin araştırılması gerektiği ifade edilmektedir.

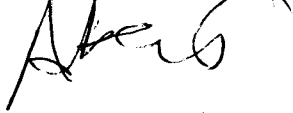
Asker Hakları İnisiyatifi adına TBMM İnsan Hakları Komisyonuna başvuran Doç. Dr. Tolga İslam, Asker Hakları’nın internet sitesine bir yılda tüm illerden 432 başvuru aldıklarını belirterek, kötü muamelenin intihar, kalıcı fiziksel hasarlar ve akıl sağlığını yitirme gibi sonuçlara yol açtığını, sadece 2012 yılında 43 intihar vakası olduğunu, bu meselede Meclis’in daha kuvvetli bir irade göstermesi gerektiğini ifade etmektedir.

Evrensel insan hakları çerçevesinde, yaşam hakkının yasanın koruması altında olması ilkesinden hareketle, zorunlu askerlik görevini yürütürken gerçekleşen şüpheli asker ölümlerinin nedenlerinin ve devletin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin tespit edilmesi ve askerde ölümlerin önlenmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi bakımından Meclis Araştırma Komisyonu kurulması denetim çalışmaları bakımından çok önem taşımaktadır.

1. Pervin BULDAN
BDP İğdır Milletvekili

3. Sırrı SAKIK
BDP Muş Milletvekili

5. Halil AKSOY
BDP Ağrı Milletvekili

7. Hasip KAPLAN
BDP Şırnak Milletvekili

9. Emine AYNA
BDP Diyarbakır Milletvekili

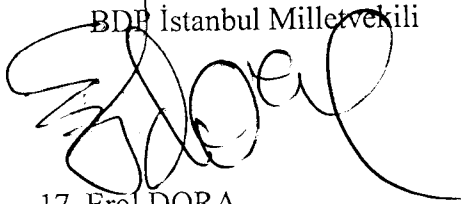
11. Altan TAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

13. Esat CANAN
BDP Hakkari milletvekili

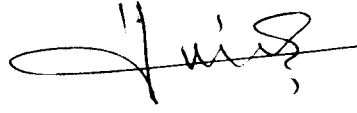

15. Sebahat TUNCEL
BDP İstanbul Milletvekili

17. Erol DORA
BDP Mardin milletvekili

2. İdris BALUKEN
BDP Bingöl Milletvekili

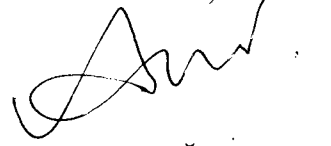
4. Murat BOZLAK
BDP Adana Milletvekili

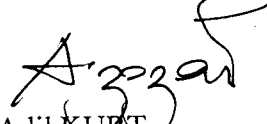
6. Ayla AKAT ATA
BDP Batman Milletvekili

8. Hüsamettin ZENDERLİOĞLU
BDP Bitlis Milletvekili

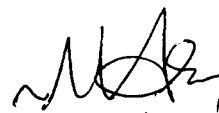
10. Nursel AYDOĞAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

12. Adil KURT
BDP Hakkari milletvekili

14. Sırrı Süreyya ÖNDER
BDP İstanbul Milletvekili

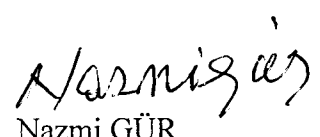
16. Mülkiye BİRTANE
BDP Kars milletvekili

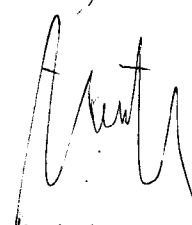
18. Ertuğrul KÜRKÇÜ
BDP Mersin Milletvekili

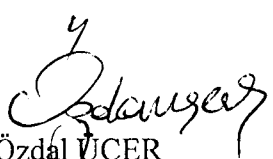
19. Demir ÇELİK
BDP Muş Milletvekili

21. Nazmi GÜR
BDP Van Milletvekili

20. İbrahim BİNİCİ
BDP Şanlıurfa Milletvekili

22. Özdal UÇER
BDP Van Milletvekili